

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/60343,Inauguracja-cyklad-Na-polnoc-od-Warszawy-Warmia-i-Mazury-w-XX-w-Warszawa-25-pazdz.html>
24.04.2024, 08:04

**Inauguracja cyklu „Na północ od Warszawy.
Warmia i Mazury w XX w.” - Warszawa, 25
października 2018**

PRZYSTANEK HISTORIA
Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki
zaprasza na nowy cykl

**Na północ od Warszawy.
Warmia i Mazury w XX w.**

**Skąd pochodzą Mazurzy?
Skąd pochodzą Warmiacy?**

Rozmawiać będą:
dr Jerzy Kiełbik
historyk, Ośrodek Badań Naukowych
im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie
dr Waldemar Brenda
historyk, Biuro Edukacji Narodowej IPN

**25 października 2018
czwartek, godz. 17:30**

WSTĘP WOLNY

Przystanek Historia Centrum Edukacyjne IPN
ul. Marszałkowska 21/25, Warszawa | tel. (22) 576 30 16
www.przystanekhistoria.ipn.gov.pl | www.facebook.com/przystanek.historia
www.twitter.com/PrzystanekH

„Skąd pochodzą Mazurzy? Skąd pochodzą Warmiacy? Gdzie przebiegały granice geograficzne, etniczne, językowe i religijne w tym regionie?” – na te oraz inne pytania odpowiedzieli dr Waldemar Brenda i dr Jerzy Kiełbik podczas pierwszego spotkania z cyklu „Na północ od Warszawy. Warmia i Mazury w XX w.”. Spotkanie odbyło się 25 października na Przystanku Historia przy ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie.

Dr Jerzy Kiełbik, dyrektor Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, zaznaczył, że Warmia to kraina historyczna (Księstwo Warmińskie), a Mazury – etniczno-kulturowa, która ukształtowała się w wyniku napływu ludności z północnego Mazowsza. Osadnicy mówili po polsku – tereny zamieszkałe przez Mazurów nazywano wcześniej powiatami polskimi. Zauważył, że reformacja poprzez nabożeństwa i druki w językach narodowych jeszcze umacniała znaczenie języka polskiego.

Sytuacja zmieniła się w XIX w., gdy do szkół wprowadzono jako obowiązkowy język niemiecki, a w okresie rządów Bismarcka starano się wyrugować wszystkie elementy rodzimej kultury. Jak podkreślił dr Waldemar Brenda, posługiwanie się językiem polskim w tym czasie było wyrazem pewnego heroizmu, bo takie osoby były dyskryminowane przez administrację państwową, dążącą do pełnej asymilacji Mazurów i Warmiaków.

Z biegiem czasu unifikacyjne dążenia Niemiec odniosły skutek – dr Brenda zauważył, że przegraną Polski był nie tylko wynik plebiscytu na Warmii i Mazurach w lipcu 1920 r., ale nawet samo zarządzenie plebiscytu. W konfrontacji z doskonale zorganizowaną niemiecką propagandą, wspieraną od lat wielkimi nakładami finansowymi, odrodzone państwo polskie, toczące wówczas wojnę z bolszewicką Rosją, miało niewielkie szanse.

W okresie międzywojennym nazistowskie Niemcy inwestowały wiele pieniędzy w rozwój gospodarczy regionu (Prus Wschodnich), dlatego – jak zauważyli dyskutanci – utrzymywało się tu wysokie poparcie dla NSDAP, choć nazistowska administracja również zwalczała wszelkie przejawy autonomii. II wojna światowa, powojenne przesiedlenia i wyjazdy oraz akcje weryfikacyjne przyniosły koniec dawnego świata Mazurów i Warmiaków.

* * *

Warmia i Mazury to nie tylko kraina jezior, Smętka, gotyckich kościołów i zamków. To region o trudnej i bolesnej historii – od XIX-wiecznego kulturkampfu, przez zniszczenia w czasie I wojny światowej i międzywojenną biedę, aż po koszmar II wojny światowej i powojennych przesiedleń ludności, okres grabieży, terroru i strachu. Ślady historycznych dramatów są widoczne do dziś.

„Na północ od Warszawy. Warmia i Mazury w XX w.” to cykl dyskusji i wykładów na temat Warmii i Mazur, który prezentuje m.in. specyfikę kulturową i historyczną regionu i jego mieszkańców oraz zmiany zachodzące tutaj na przestrzeni minionego stulecia. Kolejne spotkanie poświęcone literaturze mazurskiej w XIX i XX w., odbędzie się **19 listopada 2018**. Gościem dr. Waldemara Brendy będzie prof. Zbigniew Chojnowski z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.